

MUHASEBE EĞİTİMİNDE STRATEJİK YOL HARİTASININ BELİRLENMESİNDE MALİYET VE YÖNETİM MUHASEBESİ EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİN ÖLÇÜLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN AMPİRİK BİR ÇALIŞMA * *Determining Strategic Road Maps in Accounting Education a Empirical Study on Measurement and Evaluation of Expectations from Cost and Management Accounting Education*

Doç. Dr. Orhan ELMACI

Dumlupınar Üniversitesi, oelmacı@dumlupinar.edu.tr, Kütahya/Türkiye

Arş. Gör. Dr. Kadir TUTKAVUL

Dumlupınar Üniversitesi, kadirtutkavul@hotmail.com, Kütahya/Türkiye

Elmacı, O. & Tutkavul, K. (2017). "Muhasebe Eğitiminde Stratejik Yol Haritasının Belirlenmesinde Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Eğitiminden Beklentilerin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Ampirik Bir Çalışma", Vol:3, Issue:14; pp:192-207 (ISSN:2149-8598)

ARTICLE INFO

Article History

Makale Geliş Tarihi

Article Arrival Date

18/07/2017

Makale Yayın Kabul Tarihi

The Published Rel. Date

01/09/2017

Anahtar Kelimeler

Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitimi, Strateji, Maliyet Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi.

Keywords

Accounting Education, Strategy in Accounting Education, Cost Accounting, Management Accounting.

ÖZ

Serbest piyasa ekonomi modeli, yenilikçi ve rekabetçi motifler ile ülkelerin gelişmesinde sürükleyici bir işlev üstlenmiş, teori- model-uygulama ve yorum aşamalarında bir dairesel permütasyon içinde kararlı bir birliktelikte kristalleşerek, ürün odaklıdan bilgi odaklıya evrilmiştir. Bu süreç; izleme, teşhis etme, önlem alma ve programlamaya ilişkin bilgilerin kaynağı olan muhasebenin dolayısıyla eşitlik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sorumluluk genetik kodlarının pozitif yönde gelişmesine de öncülük etmiştir. Bu gelişim süreci, kurumsallığın ve kurumsal yönetim anlayışının somutlaşmasına neden olmuştur. Bu bağlamda muhasebe, ülkelerin hem yerel hem de küresel bazda vizyonlarını belirlemede, geleceklerinin inşasında stratejik bir yere sahip olmuş ve olmaya devam etmektedir. Muhasebe; asimetrik düzlemde, kurumsal yönetimin genetik kodlarını etkin, etkili, doğru bir biçimde üretiminde ve toplumsal aydınlatma işlevini yeterince yerine getirmede zorlanmaktadır. Bu iki temel işlevi yerine getirmesinde muhasebeyi yönlendiren çeşitli faktörler etkili olmakla birlikte en önemli nedeni, eğitimdeki kalite sorunudur. Bu araştırma, Türkiye'deki maliyet ve yönetim muhasebesi eğitiminin yerelden küreselle evrilme sürecinde, muhasebe eğitimi veren tüm eğitim kurumlarının ulusal muhasebe eğitiminin stratejik değerler tasarımına bir ön rehber oluşturmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, küresel finansal raporlama kültürünün geliştirilmesinde, kavramsal-kuramsal temelde zenginleştirilmiş ve gerçeğe gitme noktasında diyalektik bir hamleyi ve bağlı değerlendirme argümanlarını ortaya koymayı hedeflemektedir.

ABSTRACT

Free market economy model has undertaken a riveting function in development of countries with innovative and competitive motives. This model has evolved from product focused to knowledge focused by crystallize in a circular permutation with stable synergy in in step theory – model – application and comment. This process; the development of accounting which source of information monitoring, diagnostics, measures and programming so it has led to the development of the genetic code of equality, transparency, accountability and responsibility in a positive direction. This development process has caused institutionalism and the embodiment of corporate governance. In this context accounting, in determining the vision of the country both locally and on a global basis, in the construction of the future of countries has been and continues to be a strategic place. Accounting has difficulty in production efficient, effective, correctly of genetic code of corporate governance and in fulfilling enough of social lighting function. There are several factors that govern accounting to fulfill these two basic functions. But the most important factor is the quality issues of education. This study aims to establish a preliminary guide to desing strategic value of national accounting training of all educational instituions that provide cost accounting and management accounting training in process of evolution from local to global of accounting education in Turkey. This study also aims dialectical move which enriched basic conceptual and theoretical to go to the real and present dependent evaluation of the arguments.

1. GİRİŞ

Muhasebe bilgi sistemi, işletmedeki hemen hemen tüm iş süreçlerini ve diğer ekonomik olayları, kayıt ve rapor etmektedir. Defter tutma kavramı ile eş anlamlı olmaktan çıkıp, raporlama, analiz etme ve yorumlama kavramlarını da içine almak suretiyle çok daha kapsamlı hale gelmiştir. Yönetim işlevleri ve işletme işlevlerinin tümünde muhasebenin aktif rolü yadsınamaz bir gerçek olarak karşımızdadır. Özellikle yönetim işlevlerinden olan planlama, kontrol ve karar muhasebenin özellikle kamuyu aydınlatma ilkesi, yerel ve küresel barışın sağlamlasında en önemli argümanlarından biri haline gelmiştir. Çünkü bu ilke, genel kabul gören tüm uluslararası kurumsal yönetimin kritik

*Bu çalışma 11-14 Mayıs 2017 tarihleri arasında Gaziantep'te düzenlenen AL-FARABİ Kongresinde sunulan çalışmanın genişletilerek hazırlanmıştır.

kavramlarından eşitlik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sorumluluk olmazsa olmaz temel kavramları olarak karşımıza çıkmaktadır (Sevim ve diğerleri 2008). Bugün genellikle büyük işletmelerde kurum değerini sermaye piyasasında oluşan hisse senedi fiyatları belirlemektedir. Bu fiyatlar da kurumsallaşmış sermaye piyasalarında kurum karlılık beklentileri ile doğru orantılı olarak artmakta ya da azalmaktadır. Bu olay örgüsü kurumların, piyasa değerlerini etkilemektedir. Mevcut ve potansiyel hisse senedi ve tahvil yatırımcıları ile diğer sermaye piyasası aktörlerinin yanıtılmasını önleyip ortaklık yararına kazanılmalarını, özel ekonomik gücün ulusal ekonomi gereklerine ve faydasına uygun çalışmasına, dolayısıyla hem ulusal hem de küresel barışın sağlanmasını çok büyük katkı sağlamaktadır. Kamuyu aydınlatma ilkesi, muhasebenin diğer temel kavramları içinde yer alan sosyal sorumluluk ve kişilik kavramlarının bir sonucu olarak doğmuştur. Sosyal sorumluluk kavramı, işletme hakkında bilgi sahibi olmak isteyen tüm paydaşların aynı finansal tablolardan yararlanmalarını, bilgi alıcıları arasında çıkar çatışmalarını ortadan kaldırmayı, doğruyu, gerçeği belirlemek için standartlara uyulmasını zorunlu kılar. Kişilik kavramı ise, tam anlamıyla varlıkların, borçların ve karın tayini ve dağıtılması için gerekli, uygun bir sistemin kurulmasında, bunun mali tablolara yansıtılmasında önderlik eder (Sevim ve diğerleri 2009). Muhasebe topluma karşı olan sosyal sorumluluklarını yerine getirmede en büyük gücü ve desteği işletme içi ve işletme dışı parayla ölçülebilen ya da ölçülemeyen bilgi birikiminden almaktadır. Bilginin önemli bir üretim faktörü olması ve bilgi üretme, iletme ve paylaşım teknolojilerinin küresel ölçekte geniş kullanım bulması hem şirketleri hem de toplumları önemli derecede etkilemektedir (Sevim ve Elmacı 2008).

İşletmelerin temel yeteneklerinin sürekliliği, işletmelerin değişen koşullara uyum sağlamalarına, doğru kararlar almalarına ve kurumsallaşmalarına bağlıdır. Değişen koşullara uyum sağlamak, doğru kararlar ve kurumsallaşmak da işletmeler de ki finansal ve finansal olmayan nitelikli bilgilerin kalitesine ve yatırımcıların, kreditorlerin ve diğer bilgi kullanıcılarının bilgi gereksinmelerinin karşılanmasına bağlıdır. Finansal ve finansal olmayan etkin, etkili ve verimli bilgi gereksiniminin karşılanması da muhasebenin pozitif görünümünü teyit eden önemli bir argüman niteliği taşımaktadır. Bu da muhasebenin dirençlerini, zayıflıklarının ortadan kaldıracak yeni paradigmanın ortaya konmasını zorunlu kılmaktadır (Sevim ve Elmacı 2008). Başka bir deyişle, muhasebenin; sadece devlet çıkarlarına hizmet eden yasalara sıkıştırılmış bir muhasebe görünümünden daha çok ortakların/toplumun çıkarlarını gözetken, evrensel standartlarla desteklenen muhasebeye dönüşümü ifade etmektedir.

Bu amaç doğrultusunda çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Türkiye'nin muhasebe eğitiminde mevcut görünümü ortaya konmuştur. İkinci bölümde, Türkiye'de muhasebedeki değişim ve dönüşüm süreci ele alınmıştır. Bu bölümde özellikle, bilgi toplumsal yapısının kritik noktaları ve TTK yapılan değişiklikler temel alınarak Türkiye'de muhasebenin yeni işlevsel paradigması küresel entegrasyonda uluslararası muhasebe standartlarının uygulamaya konması ve bu standartlar çerçevesinde muhasebe, uluslararası muhasebe düzenlemelerini içselleştirme, ilkelere göre mesleki uygulamalar, mesleki çeşitlenme, gelişmenin sürdürülebilirliği, sürekli eğitimi olarak belirlenmiştir. Üçüncü bölümde uluslararası yakınlaşma, mesleki ilkeleri perspektifinde muhasebe eğitiminden beklentilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Muhasebe eğitim sürecinin çıktısını istihdam eden kurum ve kuruluşlar (ana kütle) içinde önemli bir yere sahip olan meslek mensuplarından (yerel bazda araştırma evreni) tesadüfi seçim yapılarak yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlardan genelleştirme yapılmıştır.

Bu çalışma gelecek çalışmalar için öncü ve rehberlik (etki, farklılık veya ilişkiyi gösterebilme duyarlılığı) sağlayacak bir ön çalışma niteliği taşımaktadır. Çalışmanın bu niteliği ile ulusal bir muhasebe eğitim modeli ve stratejilerin ortaya konmasında, eğitim çıktısını kullanan içsel ve dışsal paydaşların muhasebe eğitiminden beklentilerini somut olarak ortaya koyma, öncü ve örnek olmayı, diğer bir deyişle "a priori/önsel" olmayı hedeflemektedir.

2. TÜRKİYE'NİN MUHASEBEDEKİ DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM SÜRECİNİN MEVCUT GÖRÜNÜMÜ

Ekonomik alanda küreselleşmenin bir sonucu olarak şirketlerin genel muhasebe uygulamaları tüm dünyanın kabul ettiği Finansal Raporlama ve Muhasebe Standartlarıyla sağlanmaktadır. Bu alanda küresel ölçekte çok ciddi bir müktesebat (bilgi birikimi) oluşturulmuştur (Demir 2012; Uyar 2014). İşletmelerin, küreselleşme ile artan uluslararası faaliyetleri uluslararası muhasebe dilinin

oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Bu amaçla Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS) oluşturulmuştur. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından Türkçe'ye çevrilerek uluslararası standartlar ile uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) oluşturulmuştur (Önal ve Pekdemir 1999). IFAC tarafından oluşturulan Uluslararası Denetim Standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarının oluşturulmasını öngören 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yerine 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kabul edilmiştir. (Demir 2012; Uyar ve Ünlüsoy 2014). Bu kanun aynı zamanda bilgi teknolojilerinin şirketler tarafından kullanılmasına yönelik ve çoğu genel muhasebeyi ilgilendiren düzenlemeler (web sayfası oluşturma, elektronik kurul, güvenli elektronik imza, kayıtlı elektronik posta) yer almaktadır.

3. MUHASEBE MESLEĞİNİN TÜRKİYE'DEKİ GÖRÜNÜMÜ VE GELECEĞİ

Muhasebecilik mesleği üç farklı unvanla 1989 Haziran ayında 3568 Sayılı yasa ile kabul edilmiştir. Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir unvanlarıyla düzenlenen meslekte günümüze değin önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Meslek kuruluşu TÜRMOB bu gelişmelerin ana dinamiğini oluşturmuştur. Ancak günümüz ekonomik gelişmelerini dikkate aldığımızda muhasebecilik mesleğinin genel ekonomik sorunlardan kaynaklanan ve kendi yapısal özelliklerinden kaynaklanan sorunları olduğu bilinmektedir. Ülkemizde düzenlenen meslekler bağımsız muhasebecilik işlevlerine ilişkindir.

Muhasebe mesleğinin ekonomideki işlevi göz önüne alındığında ülkemizde bağımlı muhasebecilik yani yönetim muhasebeciliği alanında çalışmaların yapılması gerekmektedir. Muhasebe bilgilerinin denetlenmesi kadar onların doğru ve güvenilir üretilmesinin güvencesini oluşturacak ve işletmelerin daha rasyonel yönetilmeleri için gerekli olan alt yapılar bu meslek sayesinde oluşturulacaktır. Günümüzde işletmelerin ölçekleri de dikkate alındığında kaç işletmede yönetsel amaçlı maliyet muhasebesi, bütçeleme, kar planlaması ve kontrolü gibi muhasebe uygulamasını görebiliriz? Bu güne kadar yapmış olduğumuz çalışmalara göre çok az işletme yanıtını verebiliriz. Fiyat, maliyet, rekabet, müşteri memnuniyeti, kalite gibi kavramlar bizim işletmelerimizin literatürlerine son 10 yılda girmeye başlamış ve birçoğunun da henüz gündeminde yoktur. Avrupa ve Amerika'da yaklaşık 100 yıllık olan meslek kanunları, biz de henüz çok yenidir. Dolayısıyla, Türk muhasebe mesleği hukuki altyapı olarak dünyada yaşanan gelişmelere karşılık çok yavaş ilerleme göstermiştir.

Bir yandan muhasebe sisteminin arzu edilen seviyede olmaması, diğer yandan hukuki altyapının oldukça gecikmesi mesleğin gelişmesine de olumsuz etki yapmıştır. Meslek hukukunun gecikmesi mesleğin arzu edilen profile ulaşmasını geciktirirken, etkin bir muhasebe sistemi kurulmasını da engellemiştir. Meslek mensubu Vergi Usul Kanunu'ndaki yükümlülükleri yerine getiren, ağırlıklı olarak da defter tutup, beyannameleri düzenleyen kişi olarak görülmüştür. Bu bakış açısı mesleki gelişimi de etkileyince yasal mevzuları iyi bilen ve bu anlamda şirkete vergisel ve benzeri avantajları sağlayan meslek mensupları makbul sayılmıştır. Finansal muhasebe sürekli ön planda olmuş, maalesef yönetim muhasebesi ve katma değer yaratacak hizmetler geri planda kalmış, çoğu zaman da söz konusu bile olmamıştır (Öksüz 2005, 2).

Günümüzde artık muhasebe ve denetim mesleği kariyer mesleği haline gelmiştir. Çağımızın ayrıt edici özelliği olan bilginin kullanımı uzmanlaşmayı gerektirmektedir. Muhasebe mesleğinin artan fonksiyonlarına bağlı olarak, muhasebe meslek mensupları da birçok alanda uzmanlaşmak zorundadırlar. Artık birçok alanda uzman muhasebecilerin ortak çalıştığı, organize bürolar kurarak faaliyette bulunma gereği doğmuştur (Yıldız 2006). Sertifikalı yönetim muhasebeciliği, kamu sektörü işletmelerine yönelik sertifikalı kamu sektörü işletme muhasebeciliği ve sertifikalı iç denetçilik meslekleri oluşturularak yeni istihdam alanları sağlanabilir. Böylece ülkemizde; muhasebe uygulamalarının gelişmesi ve ekonomik zenginleşme sağlanması bakımından önemli bir adım atılmış olur. Özellikle sertifikalı kamu işletme muhasebeciliği veya sertifikalı kamu sektörü yönetim muhasebeciliği dünyada ilk kez Türkler tarafından tesis edilen bir meslek olarak literatüre geçer. Meslek mensupları kamu kurumlarının amaçlarına ulaşmasına verimli ve etkin çalışarak vatandaşa daha iyi hizmet verme konusunda gelişmeler sağlanır. Yapılmak istenen reformlar da amaçlandığı gibi gerçekleşir.

Meslek mensubu aynı zamanda etkin bir danışman olmalıdır. Yani finansal, yönetsel ve vergisel açılardan ilgililere danışmanlık hizmeti verebilmelidir. Genel olarak baktığımızda Vergi Kanunlarının

etkisinde kalan meslek, kanuni hükümleri yerine getiren bir fonksiyon olarak görülmenin ötesine geçmelidir. Mesleğimizin yeni kültürünü oluşturan esas unsurlar;

- Uluslararası denetim ve güvence standartları,
- Uluslararası muhasebe eğitimi standartları,
- Uluslararası muhasebe etik kuralları
- Uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları
- Kalite kontrol standartları,
- Kamu gözetimi

Meslek hakkında bugün verilecek kararlar, sadece muhasebecilik mesleğinin geleceği açısından önemli değildir, aynı zamanda yaşadığımız ve çalıştığımız toplumların geleceği için sorumluluklarımızın bir parçası olarak da önemlidir. Muhasebe mesleğinin ortak değeri artık sadece basit bir teknik uzmanlık değildir; yeni ortak değerler kamu çıkarına hizmet için ortak bir misyon amaca yönelmiş değerlerin bütünüdür. Mesleğimizin geleceğe bakışı; sürdürülebilirlik, istikrar, tutarlılık, güvenilirlik, bağımsızlık ve dürüstlüğe bağlı kalmak ve muhasebenin geleceğini bu değerlerin üzerine inşa etmektir. Bunlar bir mesleğin vazgeçilmez unsurlarıdır. İşletmelerin temel yeteneklerinin sürekliliği, işletmelerin; değişen koşullara uyum sağlamalarına ve doğru kararlar almalarına bağlıdır. Doğru kararlar da işletmelerdeki finansal nitelikli bilgilerin kalitesine bağlı. Bu bağlamda; meslek mensuplarından, sadece yatırımcılar ve kreditorlerin gereksinimlerine değil aynı zamanda diğer finansal ve finans dışı bilgi kullanıcılarının bilgi gereksinimlerini de hizmet etmeleri beklenmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının, bu hizmetleri yerine getirebilmeleri de iyi bir muhasebe eğitimi ile mümkündür. Bu da muhasebe eğitiminin de yeni paradigmaların ortaya konmasını zorunlu kılmaktadır. Ülkemizde muhasebe eğitiminde kaliteyi etkileyen, daha iyi ders verilmesini engelleyen birçok kritik faktör bulunmaktadır. Ancak özellikle, muhasebenin "Kariyer Mesleği" hedefine ulaşmada, teorinin pratikle bütünleştirildiği muhasebe eğitim sistemi eksikliği en büyük handikap konumundadır. Teorik-pratik dengesinin gözetilememesi, hatta bu dengenin hiç olmaması ve tam 20 yıl eğitim görüp, iş hayatına atılmış birine "okulda öğrendiğin her şeyi unut" sözü en büyük hayal kırıklığı olduğundan emin olabilirsiniz.

Ülkemizde çok değişik düzeylerde verilen muhasebe eğitimlerinde, herhalde bir eğitimcinin ilk sorması gereken soru şudur: "Muhasebe bilgisi hangi düzeyde, nasıl ve ne şekilde verilmeli? Teorik olarak mı? Pratik olarak mı? Yoksa teori pratik dengesini sağlayan teorinin pratikle bütünleştirildiği Mesleki Uyum Eğitim sistemi ile mi? (www.gokselyucel.net, Erişim Tarihi: 25.01.2016).

Muhasebe eğitimini yalnızca gelecekte muhasebe alanında (ve de özellikle vergi beyannamesi düzenlemeye yönelik muhasebe faaliyetlerinde) çalışacak kişiler için ele alınması ve bu perspektif de eğitim yapılması yanlışların en büyüğü. Bu yanlışlığa düşen eğitimcileri gelecek kuşakların bağışlamayacağından kimsenin kuşkusu olmasın (Hirsch 2000). Çünkü, telefon rehberi ezberletir gibi hesap numarası ezberleten bir eğitimcinin, "muhasebe bilimini" belirli kalıplarla öğrencilere aktarması ve kendisinin ezberindeki bu bilgileri tekrar sınavlarda harfiyen geri istemesi için fazla yetkin bir kişi olmaya gerek olmadığı açıktır. Eğitimde herhalde yapılması en kolay şey, bilgi tekrarıdır. Zaten buna eğitim demek de ne kadar doğru? Bilinenleri tekrar etmenin en büyük tehlikesi; "neden, niçin, nasıl" sorularını soran bilimsel düşüncenin temelini teşkil eden "analitik düşünce sistemi"nin önüne duvar örülmesidir. Muhasebeyi bilim olmaktan çıkarılarak tekdüzen kalıplara sokma isteğidir. Zaten çoğu kişi aynısını yapmıyor mu? Bizde aynı davranış biçimini tekrarlayarak görevimizi yapmış oluruz düşüncesi muhasebe biliminin gelişmesinde en önemli engeldir. Seksen yıl öncesinden bir farkla; eğitimde çağ atladığınızı, teknolojiyle ne kadar bütünleştiğinizi göstermek için, notlarınızı Power Point slaytlarına dönüştürüp aynen okumakla, dün olduğu gibi görevinizi layıkıyla tamamlamış olmanın en büyük hazını yaşayabilirsiniz. Belki de, ekonomimizi dünyayla entegrasyonu kolaylaştıracak, ekonomik yapınıza uygun muhasebe standartları geliştirememeniz, teorisyeninde, meslek mensubunun da, uygulayıcının da ortak dili olamaması hep bundandır kim bilir.

Muhasebede teori, konuları sistematik olarak ele almak, tartışmak suretiyle yön vermek, daha iyi ifadeyle daha yararlı uygulamalar yapabilmeleri için katkıda bulunmayı hedeflerken, teorinin pratikle bütünleştirildiği eğitim sisteminde uygulama üzerinde çalışılması gereken konuları belirlemek suretiyle teoriye katkıda bulunur. İkisinin birbiriyle uzlaşmaz değil, tam aksine uyumlu olduğunu kabul etmek bir muhasebe eğitimcisi için temel ilke olmalıdır.

Vak'a, gerçek bir işletme probleminin tarafsız bir tarzda tasvir edildiği ve gerçek olaylara ışık tutan bir metindir. Vak'a çalışması teori-pratik (uygulama) entegrasyonunu içeren, öğrenciye teorik bilgiler verildikten sonra, bu bilgilerin uygulanmasını ve pekiştirilmesini sağlamak amacı ile, eğitim-öğrenim veriminin maksimum kılınmasında önemli eğitim araçlarından bir tanesidir. Öğrencinin gerçek iş hayatında bir muhasebecinin karşılaştığı problemlerle karşı karşıya bırakılması ve bu problemleri uygulamada kullanılan metod ve teknikler aracılığı ile çözmeye yöneltilmesi, iş hayatına atıldığında mesleği ile ilgili daha verimli ve başarılı olmasını sağlayacağı açıktır. Vak'a metodunun uygulandığı derslik/amfi bir simülasyon merkezi niteliğinde ve öğrenci bu merkezde üzerinde çalıştığı ve bir çözüme ulaştığı vak'a problemini gözden geçirmek, çalışmalarında ulaştığı sonuçların yeterliliğini test etme, sınama olanağını bulmaktadır. Vak'a; hız verici, yönetim usullerini tasvir edici, sistemli analize olanak sağlayan vakalar olarak sınıflandırılabilir.

Teori ve pratiğin entegre edilerek eğitime taşınması çok önemlidir. Günümüzde muhasebe eğitimi veren üniversitelerde dahil tüm kurumlar, muhasebe mesleğinin kalite imajını sürdürülebilir kılmaları, hatta arttırmaları ancak muhasebe eğitim kalitesini arttırmaktan geçtiği yadsınamaz bir gerçektir. Muhasebe eğitiminde bu vizyon vazgeçilmez bir paradigma olarak herkesçe kabul edilmek zorundadır. Bu şekilde eğitim görme olanağını elde edenler, mesleği en iyi bir biçimde temsil etme yeteneğine (gerekli bilgi, donanım, yetenek ve becerilere) sahip olacağı tartışmasız bir gerçektir. Muhasebe eğitiminin; bilimsel olarak sürdürüldüğü, yükseköğretim kurumlarından da aynı beklenti fazlası ile bulunmaktadır. Bu çalışmayı yazarların hayali ve özlemi, özellikle öğretim elemanlarının üniversite-sanayi işbirliği kapsamında, firmaların sorunları çözüme kavuşturmalarını sağlayacak sistemlerin en kısa sürede kurulup, işletilmesidir. Üniversitelerde gerçekleştirilecek üretime yönelik bu yeni yapılanma; piyasadan edinilen bilgi ve tecrübelerin üniversiteye taşınmasına, daha yetkin öğrencilerin yetiştirilmesine, uygulamaya dönük bilimsel çalışmaları ortaya konmasına, kısaca üniversitelerin çıktı değerlerinin ülke ekonomisine sinerjik katkı sağlayacaktır.

4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

4.1. Araştırmanın Amacı

Günümüz artan küreselleşme olgusu tüm disiplinleri etkilediği gibi muhasebe disiplinini de etkilemiştir ve etkilemeye devam etmektedir. Bu etki muhasebe disiplininden beklentilerin de değişmesine neden olmaktadır. Gün geçtikçe değişen beklentiler muhasebe eğitimi de etkilemektedir. Dolayısıyla okullarda verilen muhasebe eğitiminin de beklentiler doğrultusunda şekillenmesi gerekmektedir. Bu çalışma muhasebe disiplininde önemli bir yeri olan maliyet ve yönetim muhasebesi uzmanlık alanı üzerine odaklanmaktadır. Çalışma ile muhasebe meslek mensuplarının maliyet ve yönetim muhasebesi eğitimi açısından muhasebe meslek mensubu adaylarından beklentilerinin belirlenmesi ve muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri karşılama düzeylerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

4.2. Araştırmanın Önemi

Maliyet ve yönetim muhasebesi uzmanlık alanında muhasebe meslek mensuplarının beklentilerinin belirlenmesi ve muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri karşılama düzeylerinin ortaya çıkarılması muhasebe eğitim programlarının yeniden gözden geçirilmesine imkan sağlamaktadır. Beklentilere yönelik muhasebe eğitiminin verilmesi uygulama ve pratiğin arasındaki açığın kapanmasına katkı sağlama açısından önem arz etmektedir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada ölçüm aracı olarak anket kullanılmıştır. Kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ankete katılan meslek mensupları ile ilgili tanımlayıcı bilgilere yer verilmiştir. Bu bölümde toplamda 10 soruya yer verilmiştir. İkinci bölümde ise muhasebe meslek mensuplarının maliyet ve yönetim muhasebesi eğitiminden beklentileri ve muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri karşılama düzeylerinin belirleyici ifadelerle yer verilmiştir. Bu bölüm kendi içinde 5 alt bölümden oluşmaktadır. Birinci alt bölümde maliyet ve yönetim muhasebesi temel bilgileri ile ilgili ifadelerle yer verilmiştir. Toplamda 10 ifadeden oluşmaktadır. İkinci alt bölümde tek düzen muhasebe sisteminin maliyet ve yönetim muhasebesini ilgilendiren kısımları ile ilgili ifadelerle yer verilmiştir. Toplamda 5 ifadeden oluşmaktadır. Üçüncü alt bölümde üretim maliyetleri ile ilgili ifadelerle yer verilmiştir. Toplamda 14 ifadeden oluşmaktadır. Dördüncü alt bölümde maliyet hesaplama sistemleri

ile ilgili ifadeler yer verilmiştir. Toplamda 2 ifadeden oluşmaktadır. Son alt bölümde yönetim muhasebesi uygulamaları ile ilgili ifadeler yer verilmiştir. Toplamda 9 ifadeden oluşmaktadır. Anketler yüz yüze görüşme yolu ile yapılarak cevaplama esnasında yapılacak hatalar en aza indirilmeye çalışılmıştır. Anket beşli ölçek kullanılarak hazırlanmış ve uygulanması esnasında detaylı olarak katılımcılara anlatılmıştır.

Bu çalışma Kütahya ilinde yapılmıştır. Çalışmanın evrenini Kütahya Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odasına kayıtlı meslek mensupları oluşturmaktadır. Odaya kayıtlı Kütahya Merkez ilçesinde faaliyet gösteren 87 adet Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir ve 11 adet Serbest Muhasebeci olmak üzere toplam 98 muhasebe meslek mensubu bulunmaktadır. Çalışma kapsamında 63 adet Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir ve 6 adet Serbest Muhasebeci olmak üzere toplamda 69 adet muhasebe meslek mensubuna ulaşılmıştır. Örneklemin evreni temsil gücü hesaplandığında ise Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler %72,41 oranında temsil edilirken, Serbest Muhasebeciler %54,54 oranında temsil edilmektedir.

4.4. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırma Kütahya ili Merkez ilçesini kapsamaktadır. Hem zaman hem maliyet kısıtı nedeni ile sadece Merkez ilçesi analize tabi tutulmuştur. Ayrıca Kütahya Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odasına kayıtlı meslek mensupları bağımlı çalışan meslek mensubu ve bağımsız çalışan meslek mensubu ayrımı yapılmamıştır.

4.5. Araştırma Kapsamında Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

4.5.1. Tanımlayıcı Bilgiler

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının unvan dağılımını özetleyen tablo aşağıda gösterildiği gibidir:

	Açıklamalar	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Unvanlar	SMMM	63	75,9	75,9
	SM	6	7,2	83,1
	Muhasebe Elemanı	9	10,8	94,0
	Stajyer SMMM	5	6,0	100,0
	Toplam	83	100,0	

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %75,9'u serbest muhasebeci ve mali müşavir, %7,2'si serbest muhasebeci, %10,8'i muhasebe elemanı ve %6,0'sı stajyer serbest muhasebeci ve mali müşavir olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının eğitim durumlarını özetleyen tablo aşağıda gösterildiği gibidir:

	Açıklamalar	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Eğitim Durumları	Lise	3	3,6	3,6
	Ön Lisans	3	3,6	7,2
	Lisans	69	83,1	90,4
	Lisansüstü	8	9,6	100,0
	Toplam	83	100,0	

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %3,6'sı lise, %3,6'sı ön lisans, %83,1'i lisans ve %9,6'sı lisansüstü eğitim aldığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının yaş aralıklarını özetleyen tablo aşağıda gösterildiği gibidir:

	Açıklamalar	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yaş Aralıkları	20-25 Yaş	11	13,3	13,3
	26-30 Yaş	16	19,3	32,5
	31-35 Yaş	19	22,9	55,4
	36-40 Yaş	14	16,9	72,3
	41-45 Yaş	9	10,8	83,1
	46-50 Yaş	6	7,2	90,4
	50 ve Üzeri Yaş	8	9,6	100,0
	Toplam	83	100,0	

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %13,3'ü 20-25 yaş, %19,3'ü 26-30 yaş, %22,9'u 31-35 yaş, %16,9'u 36-40 yaş, %10,8'i 41-45 yaş, %7,2'si 46-50 yaş, %9,6'sı 50 ve üzeri yaş aralığına olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının mesleki çalışma sürelerini özetleyen tablo aşağıda gösterildiği gibidir:

Açıklamalar		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çalışma Süresi Aralıkları	1-5 Yıl	22	26,5	26,5
	6-10 Yıl	22	26,5	53,0
	11-15 Yıl	25	30,1	83,1
	16-20 Yıl	14	16,9	100,0
	Toplam	83	100,0	

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %26,5'i 1-5 yıl arası, %26,5'i 6-10 yıl arası, %30,1'i 11-15 yıl arası, %16,9'u ise 16-20 yıl arası mesleki çalışma sürelerine sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının cinsiyet bilgilerini özetleyen tablo aşağıda gösterildiği gibidir:

Açıklamalar		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cinsiyet	Kadın	23	27,7	27,7
	Erkek	60	72,3	100,0
	Toplam	83	100,0	

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %27,7'sinin kadın, %72,3'ünün erkek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının cinsiyet bilgilerini özetleyen tablo aşağıda gösterildiği gibidir:

Açıklamalar		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Finansal Muhasebe – Maliyet Muhasebesi Ayrımı	Var	26	31,3	31,3
	Yok	57	68,7	100,0
	Toplam	83	100,0	

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %31,3'ü finansal muhasebe – maliyet muhasebesi ayrımını yaparken, %68,7'si finansal muhasebe – maliyet muhasebesi ayrımını yapmadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının beraber çalıştıkları personel sayılarını özetleyen tablo aşağıda gösterildiği gibidir:

Açıklamalar		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çalışan Sayısı	1 Kişi	17	20,5	20,5
	2 Kişi	31	37,3	57,8
	3 Kişi	15	18,1	75,9
	4 Kişi	13	15,7	91,6
	5 ve Üzeri Kişi	7	8,4	100,0
	Toplam	83	100,0	

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %20,5'i tek personel ile çalışmakta, %37,3'ü iki personel ile çalışmakta, %18,1'i üç personel ile çalışmakta, %15,7'si dört personel ile çalışmakta, %8,4'ü beş ve üzeri personelle çalışmaktadır.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının maliyet hesaplama durumlarını özetleyen tablolar aşağıda gösterildiği gibidir:

Açıklamalar		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Maliyet Hesaplama Durumu	Evet	71	85,5	85,5
	Hayır	12	14,5	100,0
	Toplam	83	100,0	

Açıklamalar		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Maliyet Hesaplama Sıklığı	Hiç	12	14,5	14,5
	Haftalık	2	2,4	16,9
	Aylık	16	19,3	36,2
	Üç Aylık	40	48,2	84,4
	Altı Aylık	5	6,0	90,4
	Yıllık	8	9,6	100,0
	Toplam	83	100,0	

Açıklamalar		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Maliyetleme Modeli	Yok	12	14,5	14,5
	Basit Maliyet Hesaplaması	51	61,4	75,9
	Safha Maliyet Sistemi	1	1,2	77,1
	Sipariş Maliyet Sistemi	1	1,2	78,3
	Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi	3	3,6	81,9
	Hedef Maliyetleme	1	1,2	83,1
	Standart Maliyetleme	14	16,9	100,0
	Toplam	83	100,0	

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %85,5'i mamul maliyeti hesaplarırken, %14,5'i mamul maliyeti hesaplamamaktadır. Maliyet hesaplama sıklıkları incelendiğinde ise araştırmaya katılan ve maliyet hesaplaması yapan meslek mensuplarının %2,4'ü haftalık, %19,3'ü aylık, %48,2'si üç aylık, %6,0'sı altı aylık ve %9,6'sı yıllık maliyet hesaplamaktadır. Araştırmaya katılan ve maliyet hesaplaması yapan meslek mensuplarının %61,4'ü basit maliyet hesaplaması, %1,2'si safha maliyet sistemi, %1,2'si sipariş maliyet sistemi, %3,6'sı faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi, %1,2'si hedef maliyetleme sistemi ve %16,9'u standart maliyet sistemini kullandığı görülmektedir.

4.5.2. Araştırmaya Katılan Meslek Mensuplarının Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Eğitiminden Beklentileri ve Muhasebe Meslek Mensubu Adayının Bu Beklentileri Karşılama Düzeyinin Analiz Edilmesi

Araştırmaya katılan meslek mensuplarına maliyet ve yönetim muhasebesi eğitimi ile ilgili beklentileri ve muhasebe meslek mensubu adayının bu beklentilerini karşılama düzeylerini belirlemek amacıyla beş bölümden oluşan anket uygulanmıştır.

Anketin birinci bölümünde muhasebe meslek mensuplarının maliyet ve yönetim muhasebesine ilişkin temel bilgiler ile ilgili beklentileri ve muhasebe meslek mensubu adayların bu beklentilerini ne derece karşıladıkları 10 ifade ile ölçülmeye çalışılmıştır. Maliyet ve yönetim muhasebesine ilişkin temel bilgiler ile ilgili beklentiler ve muhasebe meslek mensubu adayının bu beklentileri karşılama düzeyleri aşağıdaki tablo yardımı ile özetlenmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi anketin bu bölümü ile ilgili ortalama beklenti 4,2410 puan iken, muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri ortalama karşılama düzeyleri 2,9048 puan olarak hesaplanmıştır. Beklentiler ile yeterlilikler arasında ortalama 1,3361 puan olumsuz fark ortaya çıkmıştır.

TEMEL BİLGİLER İLE İLGİLİ BEKLENTİLER - YETERLİLİKLER	Beklentiler	Yeterlilikler	Fark
Meslek mensubu aday finansal muhasebe – maliyet muhasebesi – yönetim muhasebesi arasındaki ilişkileri kurgulayabilmelidir./kurgulayabilmektedir.	4,1928	2,9398	-1,2530
Meslek mensubu aday günümüz rekabet ortamında maliyetlerin önemini kavramalıdır./kavramaktadır.	4,4217	3,2530	-1,1687
Meslek mensubu aday maliyet ve yönetim muhasebesi uygulamalarını ilgilendiren mevzuatı bilmelidir./bilmektedir.	4,2651	2,6627	-1,6024

Meslek mensubu adayı maliyet ve yönetim muhasebesi uygulamalarını ilgilendiren muhasebe standartlarını bilmelidir./bilmektedir.	4,1687	2,6024	-1,5663
Meslek mensubu adayı maliyet ve yönetim muhasebesi temel kavramlarına hakim olmalıdır./hakimdir.	4,3373	3,0482	-1,2892
Meslek mensubu adayı giderlerin karakteristik özelliklerini (davranış biçimlerini) bilmelidir./bilmektedir.	4,2289	3,0482	-1,1807
Meslek mensubu adayı üretilen mamullerin birim maliyetlerini hesaplayabilmelidir./hesaplayabilmektedir.	4,2169	2,9759	-1,2410
Meslek mensubu adayı geleneksel ve çağdaş üretim ortamları ile ilgili bilgiye sahip olmalıdır./sahiptir.	4,0241	2,5904	-1,4337
Meslek mensubu adayı temel mali tabloları ve ek mali tabloları düzenleyebilmelidir./düzenleyebilmektedir.	4,4217	3,1446	-1,2771
Meslek mensubu adayı işletme içi raporlamaya hakim olmalıdır./hakimdir.	4,1325	2,7831	-1,3494
Ortalama	4,2410	2,9048	-1,3361

Anketin ikinci bölümünde muhasebe meslek mensuplarının tek düzen muhasebe sisteminin maliyet ve yönetim muhasebesini ilgilendiren kısımları ile ilgili beklentileri ve muhasebe meslek mensubu adayların bu beklentilerini ne derece karşıladıkları 5 ifade ile ölçülmeye çalışılmıştır. Tek düzen muhasebe sisteminin maliyet ve yönetim muhasebesini ilgilendiren kısımları ile ilgili beklentiler ve muhasebe meslek mensubu adayının bu beklentileri karşılama düzeyleri aşağıdaki tablo yardımı ile özetlenmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi anketin bu bölümü ile ilgili ortalama beklenti 4,4940 puan iken, muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri ortalama karşılama düzeyleri 3,5270 puan olarak hesaplanmıştır. Beklentiler ile yeterlilikler arasında ortalama 0,9663 puan olumsuz fark ortaya çıkmıştır.

TEK DÜZEN MUHASEBE SİSTEMİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER - YETERLİLİKLER	Beklentiler	Yeterlilikler	Fark
Meslek mensubu adayı tek düzen muhasebe sisteminde maliyet hesaplarının işleyişini bilmelidir./bilmektedir.	4,6145	3,5783	-1,0361
Meslek mensubu adayı tek düzen muhasebe sisteminde maliyet muhasebesi ile ilgili kayıtlama sürecini bilmelidir./bilmektedir.	4,4819	3,4819	-1,0000
Meslek mensubu adayı 7/A seçeneğine göre kayıt yapabilmelidir./yapabilmektedir.	4,6145	3,6506	-0,9639
Meslek mensubu adayı 7/B seçeneğine göre kayıt yapabilmelidir./yapabilmektedir.	4,3012	3,3373	-0,9639
Meslek mensubu adayı dönem sonu envanter işlemlerini yapabilmelidir./yapabilmektedir.	4,4578	3,5904	-0,8675
Ortalama	4,4940	3,5277	-0,9663

Anketin üçüncü bölümünde muhasebe meslek mensuplarının üretim maliyetleri ile ilgili beklentileri ve muhasebe meslek mensubu adayların bu beklentilerini ne derece karşıladıkları 14 ifade ile ölçülmeye çalışılmıştır. Üretim maliyetleri ile ilgili beklentiler ve muhasebe meslek mensubu adayının bu beklentileri karşılama düzeyleri aşağıdaki tablo yardımı ile özetlenmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi anketin bu bölümü ile ilgili ortalama beklenti 4,0404 puan iken, muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri ortalama karşılama düzeyleri 2,8985 puan olarak hesaplanmıştır. Beklentiler ile yeterlilikler arasında ortalama 1,1420 puan olumsuz fark ortaya çıkmıştır.

ÜRETİM MALİYETLERİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER - YETERLİLİKLER	Beklentiler	Yeterlilikler	Fark
Meslek mensubu adayı ilk madde ve malzeme giderlerinin takibinde kullanılan belgeleri düzenleyebilmelidir./düzenleyebilmektedir.	4,1687	3,0120	-1,1566
Meslek mensubu adayı ilk madde ve malzeme giderleri ile ilgili özel durumları bilmelidir./bilmektedir.	4,0000	2,7831	-1,2169
Meslek mensubu adayı ilk madde ve malzeme giderleri ile ilgili muhasebe işlemlerini yapabilmelidir./yapabilmektedir.	4,3253	3,3614	-0,9639
Meslek mensubu adayı stok planlaması ve kontrolünü yapabilmelidir./yapabilmektedir.	3,6988	2,5301	-1,1687
Meslek mensubu adayı işçilik giderlerinin takibinde kullanılan belgeleri düzenleyebilmelidir./düzenleyebilmektedir.	4,3133	3,2169	-1,0964

Meslek mensubu aday ı ücret sistemlerini bilmelidir./bilmektedir.	4,0000	2,8193	-1,1807
Meslek mensubu aday ı işçilik giderleri ile ilgili özel durumları bilmelidir./bilmektedir.	4,1084	3,0482	-1,0602
Meslek mensubu aday ı işçilik giderleri ile ilgili muhasebe işlemlerini yapabilmelidir./yapabilmektedir.	4,4819	3,4096	-1,0723
Meslek mensubu aday ı gider yerlerini tanımlayabilmelidir./tanımlayabilmektedir.	4,1084	2,9157	-1,1928
Meslek mensubu aday ı genel üretim giderleri tahmin yöntemlerini bilmelidir./bilmektedir.	3,7831	2,5542	-1,2289
Meslek mensubu aday ı finansal olmayan ölçütleri tanımlayabilmelidir./tanımlayabilmektedir.	3,8795	2,6024	-1,2771
Meslek mensubu aday ı mamuller ile ilgili doğrudan bağlantısı kurulamayan giderlerin gider yerlerine ve mamullere dağıtım işlemlerini yapabilmelidir./yapabilmektedir.	4,0241	2,9157	-1,1084
Meslek mensubu aday ı genel üretim giderleri ile ilgili özel durumları bilmelidir./bilmektedir.	3,9036	2,7952	-1,1084
Meslek mensubu aday ı birleşik maliyetlerin dağıtımında kullanılan yöntemleri bilmelidir./bilmektedir.	3,7711	2,6145	-1,1566
Ortalama	4,0404	2,8985	-1,1420

Anketin dördüncü bölümünde muhasebe meslek mensuplarının maliyet hesaplama sistemleri ile ilgili beklentileri ve muhasebe meslek mensubu adayların bu beklentilerini ne derece karşıladıkları 2 ifade ile ölçülmeye çalışılmıştır. Maliyet hesaplama sistemleri ile ilgili beklentiler ve muhasebe meslek mensubu adayının bu beklentileri karşılama düzeyleri aşağıdaki tablo yardımı ile özetlenmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi anketin bu bölümü ile ilgili ortalama beklenti 3,9157 puan iken, muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri ortalama karşılama düzeyleri 2,5602 puan olarak hesaplanmıştır. Beklentiler ile yeterlilikler arasında ortalama 1,3554 puan olumsuz fark ortaya çıkmıştır.

MALİYET HESAPLAMA SİSTEMLERİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER - YETERLİLİKLER	Beklentiler	Yeterlilikler	Fark
Meslek mensubu aday ı geleneksel maliyet hesaplama sistemlerine hakim olmalıdır./hakimdir.	3,9398	2,7831	-1,1566
Meslek mensubu aday ı çağdaş maliyet hesaplama sistemlerine hakim olmalıdır./hakimdir.	3,8916	2,3373	-1,5542
Ortalama	3,9157	2,5602	-1,3554

Anketin beşinci bölümünde muhasebe meslek mensuplarının yönetim muhasebesi ile ilgili beklentileri ve muhasebe meslek mensubu adayların bu beklentilerini ne derece karşıladıkları 9 ifade ile ölçülmeye çalışılmıştır. Yönetim muhasebesi ile ilgili beklentiler ve muhasebe meslek mensubu adayının bu beklentileri karşılama düzeyleri aşağıdaki tablo yardımı ile özetlenmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi anketin bu bölümü ile ilgili ortalama beklenti 3,7162 puan iken, muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri ortalama karşılama düzeyleri 2,4203 puan olarak hesaplanmıştır. Beklentiler ile yeterlilikler arasında ortalama 1,2959 puan olumsuz fark ortaya çıkmıştır.

YÖNETİM MUHASEBESİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER - YETERLİLİKLER	Beklentiler	Yeterlilikler	Fark
Meslek mensubu aday ı maliyet – hacim – kar analizlerine hakim olmalıdır./hakimdir.	3,7470	2,4699	-1,2771
Meslek mensubu aday ı özel amaçlı kararlara destek olacak bilgileri sağlamalıdır./sağlamaktadır.	3,8193	2,5422	-1,2771
Meslek mensubu aday ı gider bütçelerini düzenleyebilmelidir./düzenleyebilmektedir.	3,8675	2,6386	-1,2289
Meslek mensubu aday ı etkin maliyet kontrol sistemleri kurabilmelidir./kurabilmektedir.	3,5904	2,3976	-1,1928
Meslek mensubu aday ı maliyet düşürme tekniklerini bilmelidir./bilmektedir.	3,5904	2,3614	-1,2289
Meslek mensubu aday ı maliyet yönetimini bilmelidir./bilmektedir.	3,7108	2,3614	-1,3494
Meslek mensubu aday ı maliyet analizlerini yapabilmelidir./bilmektedir.	3,8072	2,3976	-1,4096
Meslek mensubu aday ı kar planlaması	3,6747	2,3373	-1,3373

yapabilmelidir./yapabilmektedir.			
Meslek mensubu adayları verimlilik analizleri yapabilmelidir./yapabilmektedir.	3,6386	2,2771	-1,3614
Ortalama	3,7162	2,4203	-1,2959

Ortalamlar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının test edilmesi gerekmektedir. Bunun için t testinden yararlanılmıştır. T testinin uygulanması sonucunda elde edilen çıktılar ek tabloda özetlenmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi muhasebe meslek mensuplarının maliyet ve yönetim muhasebesi eğitiminden beklentileri ile muhasebe meslek mensubu adayların bu beklentileri karşılama düzeyleri arasındaki fark istatistiksel olarak da anlamlı çıkmıştır ($p < 0,05$).

5. SONUÇ

Muhasebe meslek mensuplarının maliyet ve yönetim muhasebesi eğitimi açısından muhasebe meslek mensubu adaylarından beklentilerinin belirlenmesi ve muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri karşılama düzeylerinin ortaya çıkarılması amacıyla hazırlanan yerel ölçekteki çalışmada anket kullanılarak ölçümleme yapılmıştır. Uygulanan anket sonucunda muhasebe meslek mensuplarının maliyet ve yönetim muhasebesi eğitiminden beklentileri ile muhasebe meslek mensubu adaylarının bu beklentileri karşılama düzeyleri arasında olumsuz bir fark ortaya çıkmıştır. Oluşan farkların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olup olmadığını ölçmek amacıyla elde edilen ham verilere t testi uygulanmıştır. T testi sonuçları muhasebe eğitiminden beklentiler ile bu beklentilerin karşılama düzeyleri arasındaki olumsuz farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu olumsuz fark, muhasebe eğitiminin iş dünyasının beklentilerini karşılayamadığının küçük bir resmidir. Diğer bir deyişle, büyük resmi görme çabasıdır. Çekilen bu küçük resim; ülkemizdeki muhasebe eğitiminin, statik enstantanelerden çok değişim düzenlerini görmek için bir çerçevedir. Bir genel prensipler kümesinin resmidir. Ülkemizdeki muhasebe eğitiminin düşünce ve öğrenme sistematigi üzerine, bakış açılarını değiştirebilen bir örnek niteliği taşımaktadır. Bir ülkenin muhasebe eğitimi, ülkenin içinde bulunduğu iç ve dış çevre faktörleri dikkate alınarak ve kendi bünyesine uygun ve kendi gereksinmelerine yanıt verebilecek şekilde oluşturulmalıdır. Bu bağlamda ülkemizde de uluslararası muhasebe eğitim standartlarına uyumlu muhasebe eğitimi verebilmek için IFA, UNCTAD, AB ve IAAER tarafından yapılan çalışmaların dikkate alınması ve muhasebe eğitiminin bu çalışmalarla uyumlu hale getirilirken, eş zamanlı olarak yerel ve küresel paydaş beklentileri çerçevesinde muhasebe eğitimi sisteminin stratejik master planının geliştirilmesi ve bu plana iş çevrelerinin desteğinin sağlanması en önemli bir kilometre taşı olacaktır. Muhasebe eğitim sistemi dinamik bir yapıya sahiptir. Gerek iç gerekse dış çevre unsurlarındaki değişim sistemi etkilemektedir. Etkileşimin sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi stratejik planlama anlayışı ile mümkündür. Ülkemizin gereksinimlerini karşılayacak bu yapılanmada en önemli görev akademisyen muhasebecilere düşmektedir. Mevcut durumda tek akademik örgüt olarak MÖDAV yeni yapılanmanın öznesi olmalıdır. Yeni paradigmada belirlediğimiz uluslararası eğitim standartlarının uygulamaya konması ve bu standartlar çerçevesinde fakülte düzeyinde muhasebe eğitimi, uluslararası muhasebe düzenlemelerini içselleştirme, ilkelere göre mesleki uygulamalar, mesleki çeşitlenme, gelişmenin sürdürülebilirliği, yetişkinlerin sürekli eğitimi” unsurları yeni yapılanmada gözden kaçırılmamalıdır.

EK -1: T Testi Sonuçları

AÇIKLAMALAR	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata	t	df	p
Meslek mensubu adayları finansal muhasebe – maliyet muhasebesi – yönetim muhasebesi arasındaki ilişkileri kurgulayabilmelidir./kurgulayabilmektedir.	1,25301	1,31449	,14428	8,684	82	,000
Meslek mensubu adayları günümüz rekabet ortamında maliyetlerin önemini kavramalıdır./kavramaktadır.	1,16867	1,17722	,12922	9,044	82	,000
Meslek mensubu adayları maliyet ve yönetim muhasebesi uygulamalarını ilgilendiren mevzuatı bilmelidir./bilmektedir.	1,60241	1,33380	,14640	10,945	82	,000
Meslek mensubu adayları maliyet ve yönetim muhasebesi uygulamalarını ilgilendiren muhasebe standartlarını bilmelidir./bilmektedir.	1,56627	1,46664	,16099	9,729	82	,000

Meslek mensubu adayı maliyet ve yönetim muhasebesi temel kavramlarına hakim olmalıdır./hakimdir.	1,28916	1,30225	,14294	9,019	82	,000
Meslek mensubu adayı giderlerin karakteristik özelliklerini (davranış biçimlerini) bilmelidir./bilmektedir.	1,18072	1,25080	,13729	8,600	82	,000
Meslek mensubu adayı üretilen mamullerin birim maliyetlerini hesaplayabilmelidir./hesaplayabilmektedir.	1,24096	1,31214	,14403	8,616	82	,000
Meslek mensubu adayı geleneksel ve çağdaş üretim ortamları ile ilgili bilgiye sahip olmalıdır./sahiptir.	1,43373	1,28967	,14156	10,128	82	,000
Meslek mensubu adayı temel mali tabloları ve ek mali tabloları düzenleyebilmelidir./düzenleyebilmektedir.	1,27711	1,35533	,14877	8,585	82	,000
Meslek mensubu adayı işletme içi raporlamaya hakim olmalıdır./hakimdir.	1,34940	1,37427	,15085	8,946	82	,000
Meslek mensubu adayı tek düzen muhasebe sisteminde maliyet hesaplarının işleyişini bilmelidir./bilmektedir.	1,03614	1,27304	,13973	7,415	82	,000
Meslek mensubu adayı tek düzen muhasebe sisteminde maliyet muhasebesi ile ilgili kayıtlama sürecini bilmelidir./bilmektedir.	1,00000	1,37042	,15042	6,648	82	,000
Meslek mensubu adayı 7/A seçeneğine göre kayıt yapabilmelidir./yapabilmektedir.	,96386	1,28258	,14078	6,846	82	,000
Meslek mensubu adayı 7/B seçeneğine göre kayıt yapabilmelidir./yapabilmektedir.	,96386	1,35652	,14890	6,473	82	,000
Meslek mensubu adayı dönem sonu envanter işlemlerini yapabilmelidir./yapabilmektedir.	,86747	1,38609	,15214	5,702	82	,000
Meslek mensubu adayı ilk madde ve malzeme giderlerinin takibinde kullanılan belgeleri düzenleyebilmelidir./düzenleyebilmektedir.	1,15663	1,31113	,14392	8,037	82	,000
Meslek mensubu adayı ilk madde ve malzeme giderleri ile ilgili özel durumları bilmelidir./bilmektedir.	1,21687	1,15872	,12719	9,568	82	,000
Meslek mensubu adayı ilk madde ve malzeme giderleri ile ilgili muhasebe işlemlerini yapabilmelidir./yapabilmektedir.	,96386	1,28258	,14078	6,846	82	,000
Meslek mensubu adayı stok planlaması ve kontrolünü yapabilmelidir./yapabilmektedir.	1,16867	1,17722	,12922	9,044	82	,000
Meslek mensubu adayı işçilik giderlerinin takibinde kullanılan belgeleri düzenleyebilmelidir./düzenleyebilmektedir.	1,09639	1,20582	,13236	8,284	82	,000
Meslek mensubu adayı ücret sistemlerini bilmelidir./bilmektedir.	1,18072	1,40682	,15442	7,646	82	,000
Meslek mensubu adayı işçilik giderleri ile ilgili özel durumları bilmelidir./bilmektedir.	1,06024	1,28167	,14068	7,536	82	,000
Meslek mensubu adayı işçilik giderleri ile ilgili muhasebe işlemlerini yapabilmelidir./yapabilmektedir.	1,07229	1,34149	,14725	7,282	82	,000
Meslek mensubu adayı gider yerlerini tanımlayabilmelidir./tanımlayabilmektedir.	1,19277	1,28270	,14079	8,472	82	,000
Meslek mensubu adayı genel üretim giderleri tahmin yöntemlerini bilmelidir./bilmektedir.	1,22892	1,30033	,14273	8,610	82	,000
Meslek mensubu adayı finansal olmayan ölçütleri tanımlayabilmelidir./tanımlayabilmektedir.	1,27711	1,29080	,14168	9,014	82	,000
Meslek mensubu adayı mamuller ile ilgili doğrudan bağlantısı kurulamayan giderlerin gider yerlerine ve mamullere dağıtım işlemlerini yapabilmelidir./yapabilmektedir.	1,10843	1,26888	,13928	7,958	82	,000
Meslek mensubu adayı genel üretim giderleri ile ilgili özel durumları bilmelidir./bilmektedir.	1,10843	1,25923	,13822	8,019	82	,000

Meslek mensubu adayı birleşik maliyetlerin dağıtımında kullanılan yöntemleri bilmelidir./bilmektedir.	1,15663	1,24432	,13658	8,468	82	,000
Meslek mensubu adayı geleneksel maliyet hesaplama sistemlerine hakim olmalıdır./hakimdir.	1,15663	1,27339	,13977	8,275	82	,000
Meslek mensubu adayı çağdaş maliyet hesaplama sistemlerine hakim olmalıdır./hakimdir.	1,55422	1,30900	,14368	10,817	82	,000
Meslek mensubu adayı maliyet – hacim – kar analizlerine hakim olmalıdır./hakimdir.	1,27711	1,27177	,13959	9,149	82	,000
Meslek mensubu adayı özel amaçlı kararlara destek olacak bilgileri sağlamalıdır./sağlamaktadır.	1,27711	1,36429	,14975	8,528	82	,000
Meslek mensubu adayı gider bütçelerini düzenleyebilmelidir./düzenleyebilmektedir.	1,22892	1,28144	,14066	8,737	82	,000
Meslek mensubu adayı etkin maliyet kontrol sistemleri kurabilmelidir./kurabilmektedir.	1,19277	1,28270	,14079	8,472	82	,000
Meslek mensubu adayı maliyet düşürme tekniklerini bilmelidir./bilmektedir.	1,22892	1,27188	,13961	8,803	82	,000
Meslek mensubu adayı maliyet yönetimini bilmelidir./bilmektedir.	1,34940	1,37427	,15085	8,946	82	,000
Meslek mensubu adayı maliyet analizlerini yapabilmelidir./bilmektedir.	1,40964	1,45699	,15993	8,814	82	,000
Meslek mensubu adayı kar planlaması yapabilmelidir./yapabilmektedir.	1,33735	1,48387	,16288	8,211	82	,000
Meslek mensubu adayı verimlilik analizleri yapabilmelidir./yapabilmektedir.	1,36145	1,42776	,15672	8,687	82	,000

KAYNAKÇA

- Akdede, S. H. ve Turan, A. H. 2008. Bilişim Sistemlerinin KOBİ'lerin Performansına Etkileri: Kaynak Temelli Yaklaşım ile Denizli İlinde Ampirik Bir Uygulama. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. Sayı:63-4. Ankara.
- Demir, B. 2012. Muhasebeye Yön Veren Gelişmeler ve Meslek Yüksekokullarında Verilen Muhasebe Eğitime Yansımalar. Eğitim ve Öğretim Araştırmalar Dergisi. Cilt: 1. S: 4. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/13a.demir.pdf> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).
- Druker, P. F. 1992. Yeni Gerçekler. (Çev. Karanakçı, B.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Ankara.
- Drucker, P. F. 1993. Gelecek İçin Yönetim. (Çev. Üçcan, F.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Ankara.
- Drucker, P. F. 1997. Kapitalist Ötesi Toplum. İnkılap Kitapevi. Ankara.
- Elmacı, O. 1994. Küreselleşen Pazarlarla Bütünleşmede Stratejik Rekabet Gücünün Verimlilik Eksenli Analizi. MPM. II. Verimlilik Kongresi. Ankara. 19-21 Ekim 1994.
- Elmacı, O. 2013. İşletme Performans Yönetiminde Kaynak Tüketim Muhasebesi (KTM) Yöntemi ile Bütünleştirilmiş Balance Scorecard (BSC) Uygulamasına İlişkin Bir Model Önerisi. International Conference on New Directions in Business, Management, Finance and Economics. 12 - 14 Eylül, Famagusta Northern Cyprus.
- Elmacı, O. 1993. Küresel Boyutlu Stratejik Planlama ve Rekabet Gücü Analizi. Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği. İstanbul. 7-9 Temmuz 1993.
- Elmacı, O. ve Kurnaz, N. 2004. Sürdürülebilir Rekabet Gücüne Yönelik Vizyon Arayışlarında Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM) Yaklaşımı. Selçuk Üniversitesi ÜAS'04. IV. Ulusal Üretim Araştırmaları Sempozyumu. Konya.
- Elmacı, O. ve Sevim, Ş. 2013. Muhasebe Eğitiminde Hedef 2023: Stratejik Yol Haritası. Selçuk Üniversitesi. 32. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu. Antalya. 24-28 Nisan 2013.
- Erkan, H. 1998. Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. İnsan ve Toplum Bilimleri 1992 Büyük Ödülü. 4. Baskı. Ankara.
- Erkan, H. 2014. Bilgi Toplumu. www.ab.org.tr/ab06/bildiri/236.doc (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

- Erkan, H. ve Erkan, C. 2008. Bilgi Bazlı Yenilikçi Gelişme Stratejisi Bağlamında Türkiye'nin Kurumsal Dönüşüm İhtiyacı. The Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management. <http://www.arastirmax.com/bilimsel-yayin/bilgi-ekonomisi-yonetimi-dergisi/3/1/53-66-bilgi-bazli-yenilikci-gelisme-stratejisi-baglaminda-turkiyenin-kurumsal-donusum-ihtiyaci> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).
- Erkan, H. ve Erkan, C. 2004. Bilgi Ekonomisinde Teori ve Politika. http://kisi.deu.edu.tr/userweb/selim.sanlisoy/bilgiekonomisinde_teor_i_politika.doc (Erişim Tarihi: 26.01.2016).
- Erkan, H. 1994. Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme. İş Bankası Yayınları. İstanbul.
- Erkan, H. ve Erkan, C. 2007. Bilgi Toplumu ve Ekonomik Kalkınma. UNAK'07. Sayısal Dünyada Yeni Paradigmalar: Sınırsız Kütüphaneler. http://kisi.deu.edu.tr/userweb/husnu.erkani/BILGI_TOPLUMUNU_ve_EKONOMIK_KALKINMA-H.ERKAN.doc (Erişim Tarihi: 26.01.2016).
- Hirsch, E. E. 2000. Anılarım, Kayzer Dönemi, Weimar Cumhuriyeti, Atatürk Ülkesi (Aus des Kaisers Zeiten durch Weimarer Republik in das Land Atatürks, Eine unzeitgämesse Autobiographie). (Çev: F. Suphi). Tübitak Popüler Bilim Kitapları. Ankara. 5. Basım. Nisan 2000.
- Gary, H. 2000. Leading The Revolution. Harvard Business School Pres. Boston.
- Naissbit, J. 1994. Global Prodoks. (Çev.) Gül, S. İstanbul.
- Nye, J. ve Joseph, S. 2003. Amerikan Gücünün Paradoksu. (Çev.) Koca, G. Litaratür Yayınları: 99. İstanbul.
- Önal, M. ve Pekdemir, R. 1999. Bilgi Teknolojisindeki Gelişmelerin Muhasebe Mesleğine Etkileri. IV. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu: 21. Yüzyıla Girerken Muhasebe Denetimi Mesleği ve Teknolojik Gelişmeler. İSMMMO Odası Yayın No:30. İstanbul.
- Papatya, N. 2003. Sürdürülebilir Rekabette Stratejik Yönetim ve Pazarlama Odağı Kaynak Tabanlılık Görüşü Kavramsal ve Kurumsal Yaklaşım. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Öksüz, F. 2005. Türk Muhasebe Mesleğinin Vizyonu ve Misyonu Açısından Yeni Ufuklar. http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:pE_FlzLeP4EJ:archive.ismmmo.org.tr/docs/Sempozyum/05.SEMPOZYUM/11-%2520FUAT%2520OKSUZ.doc+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr (Erişim Tarihi: 26.01.2016).
- Savaş, O. ve Karadal, H. 2014. Bilgi Toplum Süreçlerini Geleneksel Maliyet Yönetim Anlayışında Oluşturduğu Dönüşümler. I. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı. 685-694. Hereke-İzmit. 10-11 Mayıs 2002.
- Senge, P. M. 1993. Beşinci Disiplin. (Çev.) İlteniz, A. ve Doğukan, A. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul. 14-22, 227. İstanbul.
- Sevim, A. 2007. Dijital Uygulamaların Muhasebe Eğitimi Üzerine Etkileri. www.mu.edu.tr/iibf/tmes24/kitap/2-2.pdf (Erişim Tarihi: 26.01.2016).
- Sevim, Ş. ve Elmacı, O. 2008. Sürdürülebilir Rekabet Gücü Elde Edilmesine Yönelik Maliyet Muhasebesi Bilgi Sistemi Modeli ve Modelin Uygulanabilirliğine Yönelik Amprik Bir Çalışma. 6.Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi. 25-28 Mayıs 2008. Calalabat, Kırgızistan.
- Sevim, Ş. ve diğerleri. 2009. İşletme Stratejilerini Eyleme Dönüştürülmesinde Strateji Haritası ve Kurumsal Karne (BSC)'nin Oluşturulmasına Yönelik Bir Model Önerisi. The International Symposium Modern Devolopmental Trends And Turkic World, Khazar University. Bakü. 29-31 Mayıs 2009.
- Sevim, Ş. ve Elmacı, O. 2009. Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Kaynak Tabanlı Yaklaşım Modeli ve Başarı Stratejisinin Belirlenmesinde Lojistik Süreç Maliyetlerinin Analizi. The International Symposium Modern 2011 Devolopmental Trends And Turkic World. Khazar University. Bakü. 29-31 Mayıs 2009.

Sevim, Ş. ve diğerleri. 2011. Firma Düzeyinde İnavasyon Gücü Ölçüm Metriklerinin Geliştirilmesi ve Ölçümlenmesine Yönelik Bir Model Denemesi. Prof. Dr. Sabri Bektöre Anısına/Anadolu Üniversitesi Yayınları. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları: 2211. Eskişehir.

Sevim, Ş. ve diğerleri. 2008. Muhasebe Mesleğinin Değişen Paradigması ve Bu Paradigma Çerçevesinde Türkiye için Aksiyon Öneriler. 6. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi. Calalabat – Kırgızistan. 24-28 Mayıs 2008.

Sürmeli, F. 2007. Muhasebe Eğitiminde E-Değişimi Yakalamak. Muhasebe ve Finansman Dergisi. Sayı: 33. Bursa.

Toffler, A. 1996. Üçüncü Dalga. (Çev.) Seden, A. Altın Kitaplar Yayınevi. 3. Baskı. İstanbul.

Toffler, A. 1974. Şok. (Çev.) Sargut, S. Koridor Yayıncılık. İstanbul.

Toffler, A. 1992. Yeni Güçler Yeni Şoklar. (Çev.) Çorakçı, B. Altın Kitaplar Yayınevi. İstanbul.

Uyar, S. ve Ünlüsoy, E. 2014. Uluslararası Eğitim Standartları (IESS) ve Eğitim Uygulamaları Açıklamaları (IEPSS) Çerçevesinde Bilgi Teknolojileri ile Muhasebe ve Denetim İlişkisi. www.suleymanuyar.com.tr/yayinlar/k1.doc (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

Uyar, S. 2014. Bilgi Teknolojisindeki Gelişmelerin Muhasebe Mesleğine Etkileri. Bilgi Ekonomisi. Editör: Nihal Kargı. Ekin Kitabevi. www.suleymanuyar.com.tr/yayinlar/k1.doc (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

Uzay, Ş. 2004. 21. Yüzyılın Başında Muhasebe Mesleğini Etkileyen Gelişmeler ve Geleceğe Yönelik Değerlendirmeler. Mali Çözüm Dergisi. Sayı: 67. İstanbul.

Ülgen, H. ve Mirze, S. K. 2004. İşletmelerde Stratejik Yönetim. Literatür Yayıncılık. İstanbul.

http://www.turmob.org.tr/GaleriArsiv/TurmobGaleri/Dosyalar/903f29c3-620c-4caf-b8a6-51414f88376f/29052012_134614_6adb91b8-e727-4800-a4eb-9db8b3f871a5.pdf

Yıldız, H. 2006. Birinci Türkiye Muhasebe Formu Genel Değerlendirilmesi. I.Türkiye Muhasebe Formu. 20-21Nisan 2006. TÜRMOB Yayın No.293. İstanbul.

Yükçü, S. ve Özkan, S. 2003. Teknolojik Gelişmelerin Maliyet Muhasebesine Etkileri. XXII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu. 21-25 Mayıs. Antalya.

Züzel, T. ve Mersin, Z. 2007. Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Uygulamalarında Yarattığı Değişim. Muhasebe ve Finansman Dergisi. Temmuz 2007. Bursa.

<http://cemsutcu.files.wordpress.com/2014/02/bilgi-toplumu-sc3bcrec3a7lerinin-geleneksel-maliyet-yc3b6netimi-anlayic59finda-oluc59fturduc49fu-dc3b6nc3bcc59fc3bcmler.pdf> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://www.tuik.gov.tr/prehaberbultenleri.do?id=13569> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://www.aku.edu.tr/aku/dosyayonetimi/sosyalbilens/dergi/v> HYPERLINK
"http://www.aku.edu.tr/aku/dosyayonetimi/sosyalbilens/dergi/vm2/celitas.pdf"m2/celitas.pdf
(Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://www.iticu.edu.tr/uploads/kutuphane/pdf/uas/m01006.pdf> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://journals.istanbul.edu.tr/iuifm/article/viewfile/1023007143/1023006661> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://web.firat.edu.tr/daum/docs/32/19%20bilgi%20toplumunda%20maliyetlerin%20de%4%9ferlendirilmesi--%c3%b6zcan%20demir---5%20syf--%c3%b6dendi--92-96.doc> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/6123/tez.pdf> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

(http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Y33cwVf4CBGJ:www.tbd.org.tr/usr_img/temp/2013_TBD_Degerlendirme_Raporu.pdf+ HYPERLINK (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://journals.istanbul.edu.tr/iuifm/article/viewFile/1023007143/102300666> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://guncel.tgv.org.tr/journal/35/pdf/364.pdf> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://www.muhasbevergi.com/content.aspx?id=271> (Erişim Tarihi: 26.01.2016).

<http://www.gokselyucel.net/muhasebe-egitiminin-kalitesini-artirmada-egitimcinin-rolu/> (Erişim Tarihi: 26.01.2016)